

LO v/ Marianne Breiland
lo@lo.no

Vår sak nr.: SAK-03192-G4Z0P7

Deres ref.: 23/1486-2 691.0/MABR

Dato: 10.09.2023

Høringsuttalelse fra NTL til Totalberedskapskommisjonens rapport, NOU 2023:17 Nå er det alvor

NTL viser til høringsbrev fra LO den 25. august og sender med dette vårt innspill til LOs høringsuttalelse angående Totalberedskapskommisjonens rapport NOU 2023: 17 Nå er det alvor. Vi benytter anledningen til å takke for at LO tar i mot høringsvaret vårt noen dager etter fristen.

Vi i NTL opplever i hovedsak utredningen som grundig og god. Vi vil likevel gi noen utdypende kommentarer og presiseringer til 1) de delene av utredningen som berører våre områder og medlemmer, herunder spesielt kapittel 11 om sivile beskyttelsestiltak, og 2) noen mer generelle bemerkninger angående klimatilpasning og statlig styring.

Myndighetene må være i stand til å verne samfunnet fra uønskede hendelser som setter liv, viktige funksjoner og samfunnskritisk infrastruktur i fare. Beredskapsetatene, som sammen med totalforsvaret og frivillige beredskapsorganisasjoner, skal hindre angrep på vår nasjonale suverenitet, terroranslag og hybride angrep, må styrkes. For å kunne sikre energi, mat- og vannforsyning og være vår beredskap mot pandemi, klimaendringer og naturkatastrofer, må det legges til rette for et godt samvirke mellom disse virksomhetene. Det er slik vi sikrer beredskapen. NTL mener det kreves styrking, mer ressurser og bedre koordinering på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. Vi mener særlig at Sivilforsvaret fortsatt må være desentralisert for å kunne ivareta hele landet ved krig og kriser. NTL mener videre at Totalberedskapskommisjonens arbeid bør munne ut i en nasjonal, sektorovergripende langtidsplan for totalberedskap.

Sivilforsvaret:

Sivilforsvaret har sitt utgangspunkt i Folkeretten og gjennom forpliktelser i Genevekonvensjonen: stater plikter å beskytte sivilbefolkningen i krig. I nyere tid har imidlertid det norske Sivilforsvaret også fått et betydelig ansvar som forsterkningsressurs for nødetatene ved langvarige og/eller sammenfallende kriser i fredstid.

Utvalget foreslår å dimensjonere opp Sivilforsvaret betydelig og øke antallet vernepliktige fra 8 000 til 12 000. Det pekes også på distrikts-organiseringen og at man bør vurdere om Sivilforsvaret er tilstrekkelig dimensjonert i nord. Vi slutter oss til dette, men vil samtidig understreke at for å kunne forvalte en styrkeoppbygning på over 50%, kreves tilsvarende ressurser i faste mannskaper og materiell.

Utvalget peker også på at det må utarbeides et helhetlig beskyttelseskonsept, som i hovedsak omhandler alle tiltak for å beskytte og ivareta sivilbefolkningen i krise og krig. Sentralt i dette er tilfluktsrom og kapasitet på disse. Vi opplever anbefalingen som en indirekte erkjennelse av at dette er langt fra tilfredsstillende i dagens situasjon. Det er en erkjennelse vi i NTL deler.

NTL, og våre tillitsvalgte i Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) har ved flere anledninger spilt inn at Sivilforsvaret nå er i en situasjon hvor det ikke er i stand til å sikre sivilbefolkningen i tilfelle krig. Dagens dimensjonering er ikke dekkende for å utføre Sivilforsvarets primære oppgaver, slik som beskyttelse av sivilbefolkningen ved evakuering, forflytning og opphold i tilfluktsrom.

Utredningen peker helt riktig på at det gjennom flere år har vært et etterslep på ressurser til Sivilforsvaret, men viser til at dette har bedret seg det siste året. NTL deler ikke det inntrykket. Sivilforsvaret er systematisk bygget ned gjennom de siste tiårene, og er ikke og ikke gjenreist av noen øremerkede midler over siste års statsbudsjett (2023). Driften av Sivilforsvaret er blitt sentralisert og «effektivisert» under flere regjeringer og dette har etter NTLs syn gått utover lokal kunnskap, responstider og tilstedeværelse.

Sivilforsvaret må tilføres vesentlige ressurser hvis oppgavene skal kunne utføres i tråd med kommisjonens anbefalinger.

Utredningen peker videre på at kommunene i alt for mange tilfeller ikke er rigget til å ivareta sitt ansvar. DSBs samordningsrolle må tydeliggjøres og forsterkes. Noe av dette kan løses gjennom endringer og tydeliggjøring av lovverket, men det krever også at kommunene får økte ressurser som er øremerket beredskapsarbeid.

Klimatilpasning:

Menneskeskapte klimaendringer medfører en utvetydig økt risiko for beredskapen, det har sommerens ekstremvær vist med all tydelighet. NTL er skuffet over at et utvalg som går så dypt og grundig inn i ulike dimensjoner ved samfunnets sikkerhet og beredskap, ikke er tydeligere på hvordan totalberedskapen åpenbart blir svakere av at vi som samfunn i liten grad har tilpasset oss risikoen for uønskede og dramatiske hendelser som følge av klimaendringene, også i Norge.

Slik NTL ser det er den eneste måten å løse dette å tilføre mer ressurser blant annet til beredskapsstatene, for våre virksomheters del, særlig NVE og Statens Vegvesen. Flere år med ABE-kutt har gjort at flere statlige virksomheter har måttet gjøre prioriteringer som går på tvers av målsetningene om god forebygging og

tilstrekkelig beredskap for uønskede og alvorlige hendelser knyttet til ras og flom.

Mål- og resultatstyring:

NTL mener at Totalberedskapskommisjonenes manglende fokus på hvordan mål og resultatstyring, oppsplitting, konsulentbruk og omfattende sentralisering og omstillingsprosesser, er en svakhet ved rapporten.

Regjeringen har Tillitsreform som et av sine hovedprosjekter i Hurdalsplattformen, og NTL mener at kommisjonenes anbefalinger i større grad burde vært knyttet til dette prosjektet. Slik kunne et pågående arbeid blitt brukt til å vurdere endringer i styringen av hele totalberedskapsfeltet, altså alle etatenes samvirke og forebyggende arbeid, på en måte som hadde gitt muligheter for nødvendige endringer. Å styrke offentlig velferd, fellesskapsløsninger og hele offentlig sektor er å styrke vår felles beredskap. Det motsatte er både uheldig og farlig.

Med vennlig hilsen

Kjersti Barsok
forbundsleder

Kirsten H. Teige
forbundssekretær

(Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur)